

Fra hjerte til hjerte

MIDT I MUSIKKEN

Håkon Nystedt
Dirigent og
kunstnerisk leder i
Oslo Kammerkor

Folkemusikken er i fokus på Oslo Kammerkors nye plate.

INTERVJU

Av Olav Østrem

Ideen om at folkemusikken er solistenes arena virket å stå sterkt i Norge en stund, men jeg regner med at du mener det er forfeilet tenkning?

– Folkemusikken er fullstendig direkte. Den baserer seg ikke på spenning mellom kontrasterende elementer, men er kun fra hjerte til hjerte. Derfor kan man si at det ikke går an å gjøre norsk folkesang på noen annen måte enn solistisk. Men det går jo an å ha en masse solister som synger samtidig. Det skal også sies at det vi gjør i Oslo Kammerkor ikke er renspikket folkemusikk, men klassisk skolerte sangere som blir trent i folkesang og synger bearbejdelser der folkemusikken er et sentralt element.

Hvordan er et kor bestående av klassisk-sangere blitt ledende innen folkemusikk?

– Det er ikke noen stor forskjell i den grunnleggende sangteknikken i klassisk og

NYSTEDT OG KORET: Låtuvalget på «Veneliti» er fra folkesangere Oslo Kammerkor er knyttet til.

FOTO: KRISTIANNE MARØY

folkemusikk. Om en sanger har en naturlig og god teknikk i bunn, er det utrolig kort vei til å synge folkesang. Problemet med klassisk sang er at det er så fort gjort å legge til seg unødvendige fakter, men idealet er jo å synge direkte og personlig i den klassiske tradisjonen også. Sangerne i koret må lære seg folkemusikkstilen og intonasjonen og ornamentene og rytmikken og sånt. Alle i koret får enetimer med Unni Løvliid. Berit Opheim, Sondre Bratland og Kirsten Bråten Berg har også gjort en flott innsats for å bygge koret til det er.

Den nye platen «Veneliti» består av folketonar arrangert av Ørjan Matre. Hva er det en prisbelønt komponist som han tilfører disse folketonene?

– Han var tidligere sanger i

kor, og har vært med på mange rare eksperimenter jeg har gjort med folkemusikken, så han vet hvilke muligheter som er der. Etter min mening er Ørjan er en av Norges mest spennende komponister, og når han arbeider med folkemusikk blir det noe ganske annet enn bare å harmonisere melodier. Det er ofte flere lag som spilles ut mot hverandre. Han vet hvordan unngå at folketonene bindes for mye til en klassisk ramme.

Hva er det med norske folketonar som gjør dem godt egnet som forelegg?

– Fordi det er vår egen kulturs folkemusikk blir musikken nær og ekte for oss. Det er et gemytt i den norske folkemusikken som det vil være vanskelig for musikere som ikke er fra denne kulturen å gå helt inn i, tror jeg. Ofte er det

svært følelsesladde tekster, enormt inderlige, som formidles på en nokså nøktern eller forsonet måte. Det er en stor kraft i dette om det synges naktent og ekte. Spesielt i utlandet er det slående hvor stor gjennomslagskraft det har når det er autentisk. Og vi er jo enda mer autentiske i utlandet...

Innspillingen er gjort hos «superproduzenten» Morten Lindberg, hva er det han tilfører musikken?

– Oslo Kammerkor har lange tradisjoner for å stå spredt rundt i rommet i konsertsituasjoner, og Morten er ekspert på surround og 3D-lyd. Koret hadde mange nokså spesielle oppstillinger under innspillingen, og for dem som kan få hørt dette i full surround og 3D, vil det være en ganske spektakulær opplevelse.

Hvor lytter du helst til musikk og hvor handler du musikk?

– Jeg elsker å høre på prøver. Det er utrolig tilfredsstillende

å høre musikken ta form og å se gode dirigenter arbeide. Samtidig er Spotify som å ha et kolossalt bibliotek tilgjengelig til enhver tid. De som er yngre enn meg vet ikke hvor stor en gave det er.

Hva slags framtid har albumformatet?

– Det er jo popmusikkens format, og for meg er det fascinerende at den musikken er så ekstremt konservativ. Jeg tenker at det er bra. Da kan utviklingen gå langsomt og naturlig, og ikke som i jazz eller klassisk på 1900-tallet. Jeg er ganske glad i popmusikk. I mainstream pop er alt det grunnleggende som det alltid har vært; form på låtene, lengde på låtene, tonalitet, taktart og besetting. Så for meg er det naturlig å se for seg at også storformen, albumet, vil være rammen en stund fremover, selv om det ikke er noen ytre grunn til det.

Hva er den neste konserten du skal få med deg?

– Det blir vår egen konsert på lørdag. Det blir fort til at jeg er på flere av mine egne konserter enn på andres, det er et problem. Det er viktig med input fra andre musikere hele tiden. Og det er live det skjer, innspilling er noe helt annet.

Hvilken ny artist vil du skryte litt av?

– Astrid Norstad, som sang i koret tidligere, skal synge Rossini i «Barbereren i Sevilla» som jeg skal dirigere i høst. Hun har skikkelig fot for bel canto-repertoaret.

olavo@klassekampen.no

Lørdag 6. april har Oslo Kammerkor lanseringskonsert for «Veneliti» på Sentralen i Oslo.

Eit tuntre i norsk folkemusikk til minne

GJESTESPILL

Anne Hytta
Hardingfelespiller og fast spaltist
Musikkmagasinet

Nå spirer og gror det i tuntrea rundt om, snart skimtar ein grønt iblant alt det grå og brune. Alle gardstun med respekt for seg sjølve har eit tuntre. Tuntreet vaktar over gard og tun, det held tunet saman, og minner folk om at historia strekker seg langt bakover, og vidare framover etter at vi er borte. «Tuntreet» er også namnet på ein hardingfeleslått, ein

slått som alltid har fått meg til å tenkje på spelemannen Olav K. Øyaland frå Austbygda i Tinn. Fredag 22. mars gjekk han bort, og med det miste vi eit tuntre i norsk folkemusikk.

Han var fødd i 1922, og blei 96 år gamal. For meg har han sidan barndommen vore den lune, forsiktige spelemannen, med eit spel som var like stor-slagent som mannen var sjernert og smålåten.

Kommunen Tinn øyst i Telemark er nok mest kjend for verdsarvbyen Rjukan og den majestetiske Gaustatoppen, men kommunen burde kanskje vore like kjend for den rike og særmerkte folkemusikktradisjonen. Denne tradisjonen har heile verda fått glede av, etter at spelemannen Knut Dahle (1834 – 1921) frå Dale i Tinn skreiv til Edvard Grieg, og slik fekk Johan

VERDT Å HØYRE: Denne plata opnar med et opptak fra 1971, der Olav Øyaland spelar «Tuntreet».

Halvorsen til å skrive ned fleire av slåttane hans som vart til Griegs kjende klaverstykker *Slåttar – Opus 72*.

Knut Dahle var redd for at den gamle slåttearven hans frå Håvard Gibøen og Knut Lurås skulle forsvinne med han, difor ville han at Grieg

skulle skrive dei ned og ta vare på dei for ettertida. Lite ante naturleg nok Dahle at året etter at han døydde, vart Olav K. Øyaland fødd, og han kom til å lære Dahle-repertoaret til fingerspissane av sonen av Knut Dahle, meisteren Johannes Dahle.

Og difor har generasjonar av dagens spelemenn fått klangen av det gamle Tinn-spelet med seg – eit spel som ikkje er kvardagskost.

Poesien ligg i det klare, uthogde, heilskore spelet med eit markert strøk meir enn eit bogestrøk som flyt over line. Og tonane er som frå ei anna verd, eller kanskje helst frå ei anna tid, frå før den tempererte tonekjensla endra korleis ein tenkjer harmonikk i dag. Dette er det sagt og skrivne mykje om, og meir kunne eg skrive her, men ein som

Olav K. Øyaland sa lite og skreiv ingenting om dette.

Han spelte berre den musikken han var så inderleg glad i, og sjølv om han heldt slåtteformene akkurat slik han hadde lært dei av Johannes Dahle, kunne alle høyre at han var heilt og fullt seg sjølv i musikken han spelte. Det var dette som var så fint og så verdfullt for oss yngre spelemenn å få høyre. Øyaland vann landskappleiken i hardingfelespel to gonger, i 1993 og 1997, sist gong då han altså var 75 år gamal. Det gjev håp for mang ein spelemann.

Det svei i auge og hjarte å høyre om bortgangen til Olav K. Øyaland – aller mest i takksemnd og glede over å ha fått oppleve den gode, varme mannen og det makelaust flotte spelet hans.

musikk@klassekampen.no